

ÅLANDS MILJÖPRÖVNINGSNÄMND

Strandgatan 25
22 100 Mariehamn
Tel.nr. (018) 25000 växel, (018) 25127 direkt
Fax.nr. (018) 16595

BESLUT

Ärendenummer

MPN-04-13

Beslutsdatum

05.04.2005

Postningsdag

06.04.2005

Sökanden

Flisö Fisk Ab
Christer Eriksson
22710 Föglö

Ärende

Flisö Fisk Ab ansöker om miljötillstånd enligt 11 § landskapslagen om miljöskydd och miljötillstånd (30/2001), nedan kallad miljöskyddslagen och enligt 6 kap. 18 § 1 mom. punkt e) och j) vattenlagen för landskapet Åland (61/1996), nedan kallad vattenlagen samt enligt punkt 11 a) i bilaga 1 till landskapsförordningen om miljöskydd och miljötillstånd (35/2001).

Ansökan avser förnyat tillstånd för odling av regnbågslox i Föglöfjärden och Flisörännan (se bilaga 3) samt fortsatt tillstånd för fiskslakteriverksamhet i Flisö by, Föglö.

Beslut

Miljötillstånd

Miljöprövningsnämnden beviljar Flisö Fisk Ab, med stöd av 24 § miljöskyddslagen, miljötillstånd för fortsatt produktion av regnbågslox i Föglöfjärden och Flisörännan samt för fortsatt fiskslakteriverksamhet i Flisö i Föglö kommun.

Ersättningar

Miljöprövningsnämnden har prövat frågan om ersättningskyldighet enligt 7 kap. 8 § vattenlagen och anser att nedanstående villkor utgör sådant skydd att verksamheten inte kommer att orsaka sådan skada som ligger till grund för ersättningsyrkanden enligt 7 kap. 4 och 6 §§ i vattenlagen.

Giltighet

a) Fiskodlingsverksamheten:

Detta tillstånd är i kraft till 30.06.2010 under förutsättning att tillståndshavaren innehar laglig rätt till de för fiskodlingsverksamheten erforderliga vattenområdena. Om tillståndshavaren har för avsikt att fortsätta fiskodlingsverksamheten efter 30.06.2010 skall en ansökan om nytt tillstånd inlämnas till Ålands miljöprövningsnämnd före 31.12.2009 i enlighet med bestämmelserna i miljöskyddslagen. Detta tillstånd är ikraft till dess ett beslut fattats med anledning av en ny ansökan, som inkommit innan den 31.12.2009, och beslutet vunnit laga kraft.

b) *Slakteriverksamheten:*

Detta tillstånd är i kraft till 30.06.2015. Om tillståndshavaren har för avsikt att fortsätta slakteriverksamheten efter 30.06.2015 skall en ansökan om nytt tillstånd inlämnas till Ålands miljöprövningsnämnd före 31.12.2014 i enlighet med bestämmelserna i miljöskyddslagen. Detta tillstånd är ikraft till dess ett beslut fattats med anledning av en ny ansökan, som inkommit innan den 31.12.2014, och beslutet vunnit laga kraft.

En förutsättning för att fortsatt tillstånd för fiskodlings- och slakteriverksamheten skall ges är att bästa tillgängliga teknik används. Till ansökningarna skall fogas en konkret plan för hur verksamheterna skall utvecklas för att minska belastningen på vattenområdet.

Villkor för fiskodlingsverksamheten

Tillståndshavaren skall följa nedanstående villkor som upprättats med stöd av 25-26 §§ miljöskyddslagen och 4 kap. 7 § vattenlagen:

1. Den totala mängden foder som årligen används vid den yttre odlingsplatsen får högst innehålla 2650 kg fosfor och 20250 kg kväve. Vid den inre sättfiskodlingen får den totala mängden använt foder innehålla högst 400 kg fosfor och 3100 kg kväve per år.
2. Den i havet utsläppta specifika belastningen får inte överskrida 7 gram fosfor och 50 gram kväve per kilogram producerad fisk.
De specifika belastningsvärdena beräknas genom att från näringsmängden av det årligen använda fodret subtrahera den mängd näring som bundits i fiskens tillväxt och genom att dividera den på detta vis erhållna differensen med fiskens årliga tillväxt. Den odlade regnbågslaxen innehåller 0,4 % fosfor och 2,75 % kväve.
3. Odlingsplatsernas läge får ej flyttas under innevarande tillståndsperiod.
4. Tillståndshavaren skall sträva till att minska den belastning på vattenområdet som verksamheten ger upphov till och vid den dagliga skötseln noggrant beakta miljöskyddsaspekter. Tillståndshavaren skall tillämpa den bästa, tillgängliga teknik som enligt gängse branschkriterier är ekonomiskt möjligt, samt kontinuerligt sköta och underhålla anläggningarna så att minsta möjliga miljöförorening och störning av närliggande bebyggelse uppstår. Tillståndshavaren skall sträva till att minska foderkoefficienten och använda foder med minsta möjliga fosfor- och kväveinnehåll.
5. Tillståndshavaren skall så långt det är möjligt införskaffa information om fodrets ursprung och framställning för att på så sätt försäkra att det framställts på ett etiskt försvarbart och miljömässigt godtagbart sätt.
6. Tillståndshavaren skall hålla fiskodlingsanläggningarnas konstruktioner och anordningar i sådant skick och förankra dem så att de hålls på de avsedda platserna och inte stör sjötrafiken eller förorsakar det övriga nyttjandet av vattendraget sådan skada som kan undvikas.

För att trygga sjötrafiken i anläggningarnas närhet skall konstruktionerna utmärkas på ett av Skärgårdshavets sjöfartsdistrikt godkänt sätt. Kopia av karta eller utdrag ur sjökort där platsen för fiskodlingen framgår skall tillställas sjöfartsdistriktet.

7. Vid anläggningarna får endast sådana medel och kemikalier användas som är tillåtna enligt landskapslagen om tillämpning i landskapet Åland av riks författningar om kemikalier (32/1990). Alla kemikalier som används inom verksamheten skall anmälas till kemikalieövervakningen vid hälsonämnden och tillsynsmyndigheten vid Ålands landskapsregering.

Alla kemikalier som lagras i verksamheten skall förvaras skilt inomhus i ett ändamålsenligt, lagenligt märkt och låst skåp eller i ett avskilt, märkt och låst utrymme så att de inte riskerar att förorena miljön eller orsaka sanitär olägenhet utöver deras faktiska användningsområden.

Tvätt och färgning av kassar skall ske med minsta möjliga negativa påverkan på miljön och bör i mån av möjlighet helt undvikas.

8. Avfallshanteringen vid anläggningarna skall följa kommunal renhållningsplan och landskapslagen om renhållning (91/1998) samt skötas så att miljöförorening och sanitär olägenhet förhindras.

Fodersäckar får enligt Ålands landskapsregerings beslut (35/2003) inte eldas upp i verksamheten utan måste återvinnas alternativt deponeras på godkänd deponi.

Död fisk får inte användas till djurfoder. All hantering av död fisk skall ske slutet för transport till godkänd anläggning för kompostering eller motsvarande godkänd anläggning enligt krav för behandling av animaliskt kategori III avfall, i enlighet med Europaparlamentets och rådets förordning nr 1774/2002 om hälsobestämmelser för animaliska biprodukter som inte är avsedda att användas som livsmedel. Hanteringen skall anmälas till tillsynsmyndigheten.

Farligt avfall skall hanteras enligt gällande lagstiftning och föras till en av myndigheterna godkänd anläggning för mottagning av farligt avfall.

9. Om fisken i anläggningarna konstateras eller misstänks ha en smittsam sjukdom som kan överföras från ett djur till ett annat eller en smittsam sjukdom som inte allmänt förekommer, skall sökanden med hänsyn till allmänna eller enskilda intressen underrätta tillsynsmyndigheten och Ålands landskapsveterinär, samt vidta nödvändiga åtgärder.

Om avfall i form av död fisk uppkommer vid bekämpningen av sjukdom skall avfallet behandlas i en av myndigheterna godkänd anläggning för behandling av animaliskt avfall med risk för smitta så att avfallet inte förorsakar miljöförorening.

10. Vid anläggningarna skall skötseljournal föras på ett av Ålands landskapsregering godkänt sätt. I journalen skall bland annat antecknas uppgifter om mängden använt foder och dess innehåll, leverantör samt företagsmärkning, om de fiskmängder som tillförts odlingen och bortförts från den, förekomst av eventuella fisksjukdomar och behandling av dem samt fiskens medicinering och dödlighet, använda kemikalier och nödvändiga uppgifter om verksamheten.

Journalen skall hållas vid odlingsanläggningarna och skall vid behov uppvisas för tillsynsmyndigheten. Tillsynsmyndigheten skall årligen före utgången av februari tillställas ett årssammandrag på en för detta ändamål uppgjord blankett.

Tillståndshavaren skall på begäran uppge för tillsynsmyndigheten nödvändiga uppgifter och utredningar för kontroll av skötseljournalens tillförlitlighet.

11. Tillståndshavaren skall på egen bekostnad låta utföra kontroller på fiskodlingens inverkan på vattendraget, på fisket och fiskbestånden på ett av tillsynsmyndigheten godkänt sätt. Kontrollerna kan utföras som samkontroll tillsammans med de andra kontrollskyldiga i området enligt det gemensamma miljökontrollprogrammet för fiskodlingarna på Åland. Om tillståndshavaren inte utför kontrollerna inom detta program skall ett förslag till alternativt program lämnas in till tillsynsmyndigheten inom två månader efter det att detta beslut vunnit laga kraft.
- Om resultaten av observationerna ger anledning därtill kan observationsprogrammet senare ändras på ett sätt som tillståndshavaren och tillsynsmyndigheten kommer överens om eller i enlighet med 8 kap 1 § vattenlagen.
- Resultaten av observationerna skall inlämnas till tillsynsmyndigheten och Föglö kommun. Dokument och resultat från observationsprogrammet skall bevaras vid anläggningarna och på uppmaning kunna visas för tillsynsmyndigheterna samt vid behov ges till sakägarna för påseende.
12. Tillståndshavaren är själv ansvarig skötare för anläggningen och skall meddela om detta till tillsynsmyndigheten vid Ålands landskapsregering.
13. Tillståndshavaren är skyldig att kontrollera, utreda och redovisa verksamhetens miljökonsekvenser vid avslutande av verksamheten. Meddelande om avveckling skall göras till tillsynsmyndigheten.

Villkor för slakteriverksamheten

Tillståndshavaren skall följa nedanstående villkor som upprättats med stöd av 25 - 26 §§ miljöskyddslagen och 4 kap. 7§ vattenlagen:

14. Allt processavloppsvatten från slakteriverksamheten skall uppsamlas och behandlas i en av tillsynsmyndigheten godkänd anläggning. Reningsanläggningen skall uppföras och tas i drift senast två år efter det att beslutet vunnit laga kraft. Innan anläggningen tas i bruk skall den slutsynas av tillsynsmyndigheten.

En detaljerad projektbeskrivning över planerad anläggning jämte en plan för hur slam omhändertas skall lämnas till tillsynsmyndigheten vid Ålands landskapsregering för godkännande senast ett år efter det att beslutet vunnit laga kraft.

15. Det behandlade processavloppsvattnet skall uppfylla nedanstående utsläppskrav:

<i>Parameter</i>	<i>Koncentration i utgående vatten från anläggningen, månadsmedelvärde</i>	<i>Max belastning kg/år (beräknat på en slaktvolym om 750 ton och en vattenförbrukning om 3 liter/kg)</i>
BOD _{7, ATU}	20 mg O ₂ /l	45
Total fosfor	0,5 mg P/l	1,2
Total kväve,	35 mg N/l (årsmedelvärde)	79

16. Tillståndshavaren skall göra upp ett kontrollprogram för övervakning av utgående avloppsvatten. Programmet skall godkännas av tillsynsmyndigheten innan reningsanläggningen tas i bruk. Detta program skall åtminstone innehålla analys av pH, biokemiskt syreförbrukande ämnen som BOD_{7+ATU}, fettsyror, totalfosfor, totalkväve

och smittämnen. Smittämnen skall analyseras med avseende på koliforma och fekala koliforma bakterier samt fekala streptokocker.

Programmet skall första året efter det att ny avloppsrening installerats innehålla minst fyra representativa provtagningsserier av in- och utgående vatten, varav högst ett får vara underkänt. Provtagning skall ske så att ett prov tas på våren och de tre återstående tas fördelat under slaktperioden så att åtminstone ett tas under slaktdag. I de fall något av proverna inte uppfyller utsläppsvillkoren skall ett nytt prov tas (omprov). Provtagningsfrekvensen skall därefter fortsätta med minst fyra prov per år tills samtliga prov, varav högst ett prov kan vara ett omprov, uppfyller utsläppsvillkoren. Därefter skall provtagning planeras så att minst ett prov tas per år under full produktion och är representativt för den totala produktionskapaciteten.

Provtagningen skall ske flödesproportionellt. God internationell laboratoriesed skall iakttas vid provtagningen för att motverka att proverna förändras mellan tiden för insamling och analys. Vattenproverna skall analyseras i ett av myndigheterna godkänt laboratorium. Provtagningsprogrammet skall godkännas av tillsynsmyndigheten.

Förhöjda värden i analysresultaten skall leda till att tillståndsinnehavaren omedelbart åtgärder så att spridning av föroreningar förhindras.

17. Vid anläggningen får endast sådana medel och kemikalier användas som är tillåtna enligt landskapslagen om tillämpning i landskapet Åland av riksförfattningar om kemikalier (32/1990). Alla kemikalier som används inom verksamheten skall anmälas till kemikalieövervakningen vid hälsonämnden och tillsynsmyndigheten vid Ålands landskapsregering.

Alla kemikalier som lagras i verksamheten skall förvaras skilt inomhus i ett ändamålsenligt, lagenligt märkt och låst skåp eller i ett avskilt, märkt och låst utrymme så att de inte riskerar att förorena miljön eller orsaka sanitär olägenhet utöver deras faktiska användningsområden.

18. Köldmedier skall hanteras i enlighet med Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 2037/2000 om ämnen som bryter ned ozonskiktet. Hanteringen skall följa de bestämmelser som fastställs i enlighet med förordningen och anmälas till kemikalieövervakningen vid hälsonämnden samt redovisas till tillsynsmyndigheten.

19. Avfallshanteringen vid anläggningen skall följa kommunal renhållningsplan och landskapslagen om renhållning (91/1998) samt skötas så att miljöförorening och sanitär olägenhet förhindras.

Farligt avfall skall hanteras enligt gällande lagstiftning och föras till en av myndigheterna godkänd anläggning för mottagning av farligt avfall.

Allt slam som uppstår av verksamheten skall hanteras så att miljöförorening, sanitär olägenhet och spridning av sjukdomsframkallande mikroorganismer förhindras.

Vid ensilering av rensavfall bör en surhetsgrad på pH 3 uppnås. Ensilering samt transport av ensilaget skall ske på sådant sätt att läckage och luktbesvär förhindras.

Död fisk får inte användas till djurfoder. All hantering av död fisk skall ske slutet för transport till godkänd anläggning för kompostering eller motsvarande godkänd anläggning enligt krav för behandling av animaliskt kategori III avfall, i enlighet med Europaparlamentets och rådets förordning nr 1774/2002 om hälsobestämmelser för animaliska biprodukter som inte är avsedda att användas som livsmedel. Hanteringen skall anmälas till tillsynsmyndigheten.

20. Om fisken i anläggningen konstateras eller misstänks ha en smittsam sjukdom, som kan överföras från ett djur till ett annat, eller en smittsam sjukdom som inte allmänt förekommer, skall sökanden med hänsyn till allmänna eller enskilda intressen underätta tillsynsmyndigheten och Ålands landskapsveterinär, samt vidta nödvändiga åtgärder.

Om avfall i form av död fisk uppkommer vid bekämpningen av sjukdom skall avfallet behandlas i en av myndigheterna godkänd anläggning för behandling av animaliskt avfall med risk för smitta så att avfallet inte förorsakar miljöförorening.

21. Uppgifter om mängden rensad fisk, fiskens ursprung och leverantör, förekomst av eventuella fisksjukdomar, uppgifter om avfalls-, slam-, ensilage-, kemikalie- och köldmediehanteringen, uppgifter om energi- och vattenförbrukningen, avloppsanläggningens drift och effektivitet, underhållsåtgärder, analysresultat av avloppsvattenprover, flödesmängder per månad, tillbud och andra avvikelser, införda korrigerande och förebyggande åtgärder samt i övrigt vad som meddelas av tillsynsmyndigheten skall dokumenteras i en driftsdagbok.

Driftsdagboken skall hållas vid anläggningen och vid behov uppvisas för tillsynsmyndigheten. Uppgifterna skall sammanställas i en årsrapport. Årsrapport för verksamheten skall inlämnas till tillsynsmyndigheten före utgången av februari månad påföljande år.

22. Tillståndshavaren är själv ansvarig skötare för anläggningen och skall meddela om detta till tillsynsmyndigheten.
23. Tillståndshavaren är skyldig att kontrollera, utreda och redovisa verksamhetens miljökonsekvenser vid avslutande av verksamheten. Meddelande om avveckling skall göras till tillsynsmyndigheten.

Miljöberättelse

Detta beslut behöver ej föregås av en miljökonsekvensbedömning. Den information och utredning som, enligt 5 § landskapsförordning om miljöberättelser och miljökonsekvensbedömningar (10/2000), skall ingå i miljöberättelsen till detta beslut finns i beslutstexten.

Beslutsmotivering

Ålands miljöprövningsnämnd har granskat miljötillståndsansökan, utlåtanden som anförts i ärendet och förutsättningarna för beviljande av tillstånd. Vid avgörandet har nämnden även beaktat vad som bestämts om skydd av allmänna och enskilda intressen.

Miljöprövningsnämnden finner med nedanstående motiveringar att sökanden med iakttagande av de givna tillståndsvillkoren uppfyller förutsättningar för tillstånd enligt 6 kap. 4 § vattenlagen och 24 § miljöskyddslagen och beviljar därmed fortsatt tillstånd för verksamheterna.

A. Fiskodlingsverksamheten

Odlingsplatsernas lämplighet

Enligt 4 kap. 6 § vattenlagen får vattenfarlig verksamhet endast utövas på plats eller platser där minsta möjliga olägenhet för vattenmiljön uppstår och där förutsättningarna finns eller kan skapas för det slags verksamhet som är i fråga, utan att oskäligt högre verksamhetskostnader uppstår till följd av platsvalet.

Miljöprövningsnämnden konstaterar att forskning visat att kuststräckor med goda förutsättningar för fiskodling vanligen har en hög vattenomsättning. Hög vattenomsättning medför att utspädningen är stor och att eventuella övergödningseffekter är svåra att mäta i odlingens närhet. Vid en bra lokalisering får man således små lokala effekter men ett generellt tillskott av närsalter till havet.

De anläggningar som avses i ansökan skulle fortsättningsvis placeras i Föglöfjärden och i Korsöströmmen i Flisö, Föglö. Enligt den schematiska utredningen "Förslag till det reviderade miljökontrollprogrammet för fiskodlingen på Åland" (Jukka Mehtonen, Husö biologiska station, 2000) över de åländska fiskodlingarnas instängdhet har vattenområdet i Föglöfjärden där den yttre fiskodlingsenheten ligger beräknats ha en yta på 3,27 km² och en öppenhet på 1,32. Den inre odlingsenheten i Korsöströmmen har beräknats ha en yta på 2,17 km² och en öppenhet på 0,39. Öppenheten har beräknats genom att dividera vattenytans area med tvärsnittsöppningarnas area. Öppenheten avspeglar vattenutbytestiden och är ett mått på ett områdes känslighet för övergödning. Fiskodlingarna som ingick i studien hade öppenhetsvärden inom intervallet 0,1-3,0. Av de 47 olika odlingsplatserna som ingick i utredningen hade 25 värden under 0,5. Ett öppenhetsvärde på 1,3 indikerar att den inre odlingsenheten har ett relativt gott vattenutbyte medan ett öppenhetsvärde på 0,39 tyder på ett begränsat vattenutbyte. I ansökan anges att bägge odlingsplatserna genomströmmas av kraftiga syd-västliga strömmar. Enligt den rapport som bifogats ansökan skriven av Lennart Nordvarg "Odlingsutrymme för Flisö Fisk Ab med avseende på övergödningspåverkan" är vattenutbytet i det yttre odlingsområdet mycket gott medan det är mindre bra i det inre området.

Enligt sökanden är vattendjupet vid den inre odlingen 6-14 meter och vid den yttre 10-12 meter. Nämnden konstaterar att forskning har visat att fisken växer bättre och utsätts för mindre sjukdomsrisk om djupet vid kassarna överstiger 10 meter.

Enligt 4 kap. 1 § vattenlagen skall vattenföretag utföras och vattenfarlig verksamhet utövas så att ändamålet med företaget eller verksamheten nås med minsta skada och olägenhet för miljön utan att kostnaderna för dessa hänsyn medför att företaget eller verksamheten omöjliggörs. Särskilt skall eftersträvas att vattenmiljön skadas så litet som möjligt och hålls i ett så naturligt skick som möjligt. Vattenföretag och vattenfarlig verksamhet skall dessutom utföras och utövas med minsta intrång och olägenhet för andra allmänna och enskilda intressen. Vidare stadgas i 4 kap. 4 § vattenlagen att hänsyn skall tas till andra allmänna och enskilda intressen varvid särskilt verksamhetens eller företagens inverkan på fiskbeståndet och möjligheten att bedriva fiske, samfärdseln, möjligheterna att i det berörda området i framtiden utföra annat vattenföretag, utöva vattenfarlig verksamhet eller bedriva annan jämförbar verksamhet samt rekreativsmöjligheterna, naturskönheten, kulturvärdena och trivseln i omgivningen skall beaktas. Sökanden uppger att det i odlingens närhet inte finns tätbebyggelse, naturskyddsområden eller andra skyddsområden. Jordbruk bedrivs i liten skala i Flisö, Bråttö och Hummersö byar. I ansökan uppges att en fiskare bedriver fjällfiske yrkesmässigt inom området och att denne inte noterat några avvikelser vad gäller fiskbeståndet i förhållande till andra områden där denne fiskar. Husbehovsfiske bedrivs av delägarna i Flisö bys samfälliga vatten och fritidsfiske endast sporadiskt. Någon annan näring bedrivs inte inom området. En större gästhamn finns i Degerby på cirka tre kilometers avstånd. Sökanden uppger vidare att det ej finns några allmänna badstränder eller uthyrningsstugor inom odlingarnas verksamhetsområde. På cirka 150 meters avstånd från den inre odlingen löper en 5,2 meters farled och intill den yttre odlingen går en farled för färje- och båttrafik. I ärendet har inte inkommit några yttranden och i utlåtandena har ej framlagts uppgifter som motsäger de som lämnats av sökanden.

Enligt 2 kap. 2 § i vattenlagen krävs för att utföra ett vattenföretag rätt eller rådighet och enligt 2 kap. 3 § vattenlagen råder den som äger en fastighet över det vatten som finns där,

om inte annat följer av bestämmelserna i vattenlagen. Med ägare enligt 3 § jämställs den som har ständig besittningsrätt till en fastighet. Vattenområdet som avses ägs av Flisö bys samfällda vattenområde. Sökanden besitter genom arrendeavtal, vilket styrkts genom intyg, de för verksamheten erforderliga vattenområdena.

I samma vattenområde verkar förutom Flisö Fisk Ab även Rönnäs Fisk Ab. Miljöpåverkan från den ena verksamhetsutövaren går ej att skilja från den andra, varför miljöprövningsnämnden i enlighet med vad som stadgas i 21 § miljöskyddslagen handlagt ansökningarna om tillstånd för de två företagen samtidigt.

Vattnets kvalitet

Enligt 1 kap. 1 § vattenlagen skall vatten och vattenområden inom landskapet användas på det sätt som bäst gagnar en uthållig utveckling. Inverkan utanför landskapet på vatten eller i miljön av åtgärd utförd inom landskapet skall beaktas på samma sätt som inverkan inom landskapet. Åtgärd som direkt eller indirekt kan inverka på vatten får inte vidtas om den kan motverka en uthållig utveckling. Ytvatten samt ekologiska förhållanden i saltsjön skall nyttjas, skyddas och vårdas så att en uthållig utveckling gagnar och så att där kan finnas sådana växt- och djursamhällen, som i huvudsak utgör naturliga inslag i dessa naturmiljöer. Vidare stadgas i 5 kap. 1 § vattenlagen att det är envars skyldighet att efter förmåga och tillfälle, genom aktivt handlande och genom att avstå från skadlig påverkan, skydda och vårda ytvatten så att det är i sådant skick och har sådan beskaffenhet att där kan finnas sådana växter och djur som utgör för området normal flora och fauna utan påverkan av människan.

Kontroll av odlingarnas eventuella miljöpåverkan sker inom ramen för det av Ålands landskapsregering godkända gemensamma miljökontrollprogrammet för de åländska fiskodlingarna från 1993. Vattenkvalitetsanalyser utförs två gånger per år (från år 2002 vartannat år) och undersökning av bottenfaunan görs vart tredje år. Miljöprövningsnämnden delges kontinuerligt uppdaterad miljödata från fiskodlingens miljökontrollprogram. Flisö Fisk Ab delar kontroll- och referenspunkter med Rönnäs Fisk Ab eftersom det ej är möjligt att skilja de båda verksamhetsutövarnas miljöbelastning åt. Enligt undersökningar av vattenkvaliteten och havsbottnens tillstånd som utförts åren 1997 - 2003 har odlingarna medfört en viss negativ inverkan på vattenkvaliteten. Avvikelsen i vattenkvalitet mellan kontroll- och referenspunkterna är dock liten.

Tabell 1: Flisö Fisk Ab:s inre och yttre odlingars inverkan på vattenkvaliteten

År	Inverkningsgrad på vattenkvalitet	Eutrofiklass	Användbarhetsklass
1997	tydliga	eutroft	god
1998	tydliga	något eutroft	nöjaktig
1999	lindriga eller inga	något eutrof	god
2000	tydliga	något eutroft	nöjaktig
2001	tydliga	något eutrof	nöjaktig
2002	-	-	-
2003	måttlig	mesotrof	-

Utgående från de bottenanalyser som genomförts inom ramen för Flisö Fisk Ab:s kontrollprogram kan man se en viss negativ inverkan på botten från odlingarna. Enligt resultaten från bottendjursundersökningarna år 2003 dominerades bottenfaunan vid den yttre odlingen av fjädermygglarver som har förmåga att klara sig bra även i för eutrofa vattenområden och av musslor. Även den föroreningskänsliga blåmusslan förekom men de minsta storleksklasserna var mycket svaga, vilket tyder på att rekryteringen misslyckats år 2002.

Tabell 2: Bottenkvalitet; föroreningsgrad vid den yttre odlingen

År	Kontrollpunkt 28	Kontrollpunkt 29	Kontrollpunkt 30
1996	oförorenad	oförorenad	oförorenad
1999	litet förorenad	litet förorenad	oförorenad
2003	-	något eutrofieringspåverkad	obetydligt påverkad

Tabell 3: Bottenkvalitet; föroreningsgrad vid den inre odlingen

År	Kontrollpunkt 31	Kontrollpunkt 32
1996	-	-
1999	litet förorenad	litet förorenad
2003	-	-

Miljöprövningsnämnden konstaterar utgående från ovanstående kontrollresultat att verksamheten, i den omfattning den bedrivits under föregående tillståndperiod, i viss mån påverkat vattenmiljön negativt och att belastningen därmed bör minska. Detta stöds också av det utlåtande som inkom till nämnden från Husö biologiska station då ärendet tidigare handlades vid nämnden. Miljöprövningsnämnden har utgående från resultaten från miljökontrollprogrammet gjort bedömningen att 2003 års resultat inte avviker från de tidigare åren i sådan utsträckning att ett avgörande i ärendet vore avhängigt ett nytt utlåtande från Husö biologiska station.

Verksamhetens belastning

Enligt 4 kap. 7 § 1 mom. skall den som utövar eller ämnar utöva vattenfarlig verksamhet vidta de skyddsåtgärder, tåla de begränsningar samt iaktta de försiktighetsmått i övrigt som skäligen kan krävas för att förebygga eller avhjälpa risk för försämring av vattenkvaliteten. Omfattningen av åliggande enligt 4 kap. 7 § 1 mom. skall bygga på tekniskt bästa möjliga lösning som är ekonomiskt möjlig för den typ av verksamhet som är ifråga.

Miljöprövningsnämnden konstaterar att Östersjön är utsatt för hård belastning både via luften och från kustområdena. Forskning har visat att Östersjöns marina miljö och ekologiska system, på grund av Östersjöns speciella egenskaper, är särskilt känsliga för påverkningar. Nämnden konstaterar vidare att fiskodling innebär ett nettotillskott av närsalter till vattnet. Även om fiskodlingens bidrag till Östersjöns totala övergödningssproblem är relativt litet, är det ur ett åländskt perspektiv det största enskilda bidraget. Enligt den uträkning som Ålands landskapsregering har gjort över olika belastningskällors andel av totalbelastningen av fosfor och kväve år 2001 bidrog fiskodlingen med 66 % av den totala fosforbelastningen från land och 50 % av kväveutsläppen. Ålands landskapsregering har mot bakgrund av Östersjöns tillstånd, i likhet med riket och internationella samarbetsorgan som t.ex. Helsingforskommissionen (Helcom), satt upp en målsättning om att minska närsaltbelastningen på Östersjön.

Miljöprövningsnämnden anser mot bakgrund av ovanstående och det utlåtande från Husö biologiska station som inkom då ärendet handlades första gången att det är skäligt att verksamheten tillåts belasta vattenmiljön i minskad omfattning, så att den inte riskerar att motverka en uthållig utveckling.

Nämnden konstaterar att en minskning av belastningen från fiskodlingsverksamhet med dagens teknik i huvudsak kan uppnås genom att minska mängden genom fodret tillförda närsalter till vattnet. Hur stor belastningsminskningen kan bli begränsas dock av vilka krav på närsalter fisken har för bibehållen tillväxt och välmående, utfodringsteknik samt av de foder som finns tillgängliga på marknaden.

Verksamheten vid de två odlingsenheterna skulle enligt ovan givna tillståndsvillkor och miljöprövningsnämndens beräkningar förorsaka en sammanlagd årlig teoretisk belastning på vattenmiljön om 1802 kg fosfor och 14760 kg kväve. Beräkningarna av odlingarnas belastning har utgått ifrån bedömningen att bästa tillgängliga teknik som enligt gängse

branschkriterier är tillämpbar är en foderfaktor på 1,15. Vid beräkningarna har nämnden utgått från att fodret innehåller 0,85 % fosfor och 6,5 % kväve samt att fisken binder 0,4% fosfor och 2,75% kväve. I bedömningen har såväl fiskens välmående, miljömässiga aspekter samt uppgifter i ansökan och utlåtanden beaktats. Om tillståndshavaren odlar enligt ovanstående innebär det att denne enligt nämndens beräkningar kan odla cirka 271 ton regnbåge vid den yttre och 41 ton vid den inre odlingen. Nämnden noterar att den utveckling som skett inom fodertillverkning och odlingsteknik sedan bolaget beviljats tillstånd från Västra Finlands Vattendomstol medför att trots att den tillåtna mängden fosfor och kväve i fodret minskas så kan sökanden enligt nämndens beräkningar odla samma mängd fisk som anges i beslutet från Västra Finlands Vattendomstol.

Tabell 4: Nämndens beräkningar av teoretisk och specifik belastning för den yttre odlingen

	Fosfor (kg)	Kväve (kg)
Nya villkor för tillåtet närsaltinnehåll i fodret	2650	20250
Tillåtet närsaltinnehåll ger max. fodermängd	311765	311538
Fodermängd ger fisktillväxt (med FK 1,15)	271100	270903
Totala mängden näringsämnen som binds i fisken	1084	7450
<i>Teoretisk belastning</i>	1566	12800
<i>Specifik belastning</i>	0,006	0,047

Tabell 5: Nämndens beräkningar av teoretisk och specifik belastning för den inre odlingen

	Fosfor (kg)	Kväve (kg)
Nya villkor för tillåtet närsaltinnehåll i fodret	400	3100
Tillåtet närsaltinnehåll ger max. fodermängd	47059	47692
Fodermängd ger fisktillväxt (med FK 1,15)	40921	41472
Totala mängden näringsämnen som binds i fisken	164	1140
<i>Teoretisk belastning</i>	236	1960
<i>Specifik belastning</i>	0,006	0,047

Miljöprövningsnämndens villkor om att den specifika belastningen får vara högst 7 gram fosfor och 50 gram kväve, i enlighet med Helcoms rekommendationer, ger enligt ovanstående beräkningar tillståndshavaren ett tillräckligt odlingsutrymme för att denne skall kunna garantera verksamhetens laglighet, samtidigt som dess miljöpåverkan jämfört med tidigare tillstånd ej ökar.

Miljöprövningsnämnden konstaterar att det foder som används vid fiskodling i Östersjön i huvudsak består av råvaror från fisk. Fiskodling innebär därmed en indirekt påverkan på ekosystemen, varför nämnden anser att det är skäligt att sökanden, i enlighet med kravet i 7 § miljöskyddslagen på tillräcklig kunskap om verksamhetens miljökonsekvenser och kravet i 4 § miljöskyddslagen på förebyggande av skada därav, så långt det är möjligt begär in uppgifter från leverantören om att fångst och tillverkning har skett enligt gällande lagar, överenskommelser och enligt etiska samt miljömässigt godtagbara metoder och principer.

För att i enlighet med 4§ och 22 § miljöskyddslagen uppnå tillräckligt miljöskydd, förebygga olägenhet för människors hälsa och i enlighet med 4 kap. 4 § i vattenlagen måna om enskilda och allmänna intressen åläggs tillståndshavaren i enlighet med miljöskyddslagen 25-26 §§ nödvändiga villkor om hänsyn till samfärdseln och att hantera ämnen och avfall på ett miljömässigt godtagbart sätt samt att utföra driftskontroll.

Övriga förutsättningar för tillstånd

Miljöprövningsnämnden konstaterar att sökanden i det material som inkommit till nämnden rörande verksamheten påvisat tillräcklig kunskap, solvens och att denne är organiserad på ett trovärdigt sätt. Nämnden konstaterar vidare att verksamheterna erbjuder

sysselsättning åt anställda i en kommun med ett begränsat utbud av alternativa utkomst- och sysselsättningsmöjligheter.

Sammanfattande motivering för fiskodlingsverksamheten

Miljöprövningsnämnden anser att kravet på sökandens rätt till de erforderliga vattenområdena är uppfyllt och att platserna som avses i ansökan lämpar sig för fiskodlingsverksamhet i den omfattning som anges i tillståndsbestämmelserna ovan. Vidare gör nämnden, utgående från det material som framlagts i ärendet, bedömningen att verksamheten med beaktande av givna villkor inte står i strid med enskilda eller allmänna intressen.

Om vattenfarlig verksamhet trots försiktighetsmått enligt 4 kap. 4-7 §§ vattenlagen riskerar att medföra olägenheter som var för sig eller tillsammans är av väsentlig betydelse får verksamheten inte utföras eller bedrivs annat än om nyttan härav klart överstiger skadan enligt 4 kap. 3 § vattenlagen. Miljöprövningsnämnden konstaterar att fiskodlingsverksamhet medför ett nettotillskott av närsalter till havet som bidrar till övergödningen men då miljötillståndet innehåller stränga villkor för förebyggande av förorening och begränsning av fiskodlingsverksamhetens belastning, vilka ges med stöd av 25-26 §§ i miljöskyddslagen och 4 kap. 7 §, 6kap. 28 § vattenlagen, anser miljöprövningsnämnden att nyttan av att verksamheten får bedrivs på de avsedda platserna är betydlig i förhållande till den skada, men eller annan förlust av förmån som kan följa av att verksamheten tillåts.

Villkoren för fiskodlingsverksamheten har utformats i syfte att tillse att ändamålet med verksamheten nås med minsta olägenhet för miljön, utan att kostnaderna för dessa hänsyn medför att företaget och verksamheten omöjliggörs. Verksamhetsutövaren svarar enligt 4-5 §§ miljöskyddslagen och 4 kap. 7 § vattenlagen, oavsett givna villkor, för att miljöförorening förebyggs, undanröjs och begränsas och för att försämring av vattenkvaliteten förhindras, så även efter det att verksamheten avslutats i enlighet med vad som sägs i 52 § miljöskyddslagen och 4 kap. 7 § vattenlagen.

Med ovanstående motiveringar finner miljöprövningsnämnden grund för beviljande av fortsatt tillstånd till odling av fisk i havet i Flisö, Föglö.

B. Fiskslakteriverksamheten

Flisö Fisk Ab har tillsammans med Rönnäs Fisk Ab ett fiskslakteri i Flisö by. Fisk slaktas vid anläggningen alla månader utom juni och juli med några få undantag enligt de uppgifter som angivits i ansökan. Anläggningen har även tagit emot fisk för slakt från utomstående fiskodlingsföretag. Enligt ansökan används havsvatten till blodsköljning och tvättning av den rensade fisken. Mängden havsvatten som enligt sökanden används har beräknats till ca. 7 liter per kilogram rensad fisk. Anläggningen är enligt ansökan dimensionerad för max. 20 ton per dag och under år 2000 slaktades totalt 347 ton fisk vid anläggningen. Processvattnet som uppstår vid blodskärning och sköljning leds till en pumpbrunn varifrån vattnet pumpas upp för partikel- och fettavskiljning i ett Soby miljöfilter utrustat med ett silbandsfilter. Efter filtreringen avleds vattnet via ett 300 meters rör till mitten av huvudströmfåran i Flisörännan.

Enligt 4 kap. 1 § vattenlagen skall vattenfarlig verksamhet utövas så att ändamålet med verksamheten nås med minsta skada och olägenhet utan att kostnaderna för dessa hänsyn medför att verksamheten omöjliggörs. Slakteriverksamheten belastar i likhet med fiskodlingsverksamheten vattenmiljön i Flisörännan med närsalter och syreförbrukande ämnen. Av förarbetena till vattenlagen framgår att övergödning är ett av de största vatten-

vårdsproblemen i saltsjön. Nämnden konstaterar med utgångspunkt i detta att det är skäligt att begränsa slakteriverksamhetens belastning på vattenmiljön i enlighet med vad som stadgas i 4 kap. 7 § vattenlagen. Nämnden konstaterar vidare att ovanstående villkor avseende krav på rening av avloppsvattnet från slakteriet baseras på för branschen bästa tillgängliga teknik och motsvarar de krav som ställts av miljöprövningsnämnden för andra fiskslakterier samt för andra verksamhetsutövare med likvärdig belastning av avloppsvatten på vattenmiljön. Ytterligare har kravet på maximalt utsläpp per år beräknats på en relativt stor årlig slaktvolym. Miljöprövningsnämnden bedömer härmed att de åtgärder som krävs inte är oskäligen i förhållande till de ekonomiska förutsättningarna. Nämnden har genom fastställande av en relativt lång tidsfrist innan reningsanläggningen skall tas i bruk beaktat det faktum att det är frågan om en befintlig anläggning som byggts då mindre stränga vattenvårdskrav gällde.

Miljöprövningsnämnden konstaterar att ovan ställda villkor avseende fiskslakteriverksamheten utgör ett sådant skydd att verksamheten ej står i strid med vad som stadgats i vattenlagens 4 kap. 1 och 4 §§ om enskilda och allmänna intressen. Vidare anser nämnden att de krav på rening av avloppsvattnet som ställts medför att olägenheterna för vattenmiljön av att slakteriverksamheten bedrivs på den avsedda platsen blir så liten att platsen utgör bästa tänkbara med beaktande av att det är en befintlig anläggning och att det i enlighet med vad som stadgas i 4 kap. 6 § vattenlagen vore oskäligt att kräva annan plats.

För att i enlighet med 4 och 22 §§ miljöskyddslagen uppnå tillräckligt miljöskydd, förebygga olägenhet för människors hälsa och i enlighet med 4 kap. 4 § i vattenlagen måna om enskilda och allmänna intressen åläggs tillståndshavaren i enlighet med miljöskyddslagen 25-26 § nödvändiga villkor om att hantera ämnen och avfall på ett miljömässigt godtagbart sätt samt att utföra driftskontroll. Tillståndshavaren åläggs därför att hantera kemikalier, köldmedier, smittämnen och avfall, utföra ett kontrollprogram avseende avloppsvattnet, upprätthålla en driftsloggbok samt sammanställa dessa uppgifter i en årsrapport till tillsynsmyndigheten i enlighet med vad som sägs i ovanstående villkor.

Villkoren för slakteriverksamheten, vilka ges med stöd av 25-26 §§ i miljöskyddslagen och 4 kap. 7 § vattenlagen, har utformats i syfte att tillse att ändamålet med verksamheten nås med minsta olägenhet för miljön, utan att kostnaderna för dessa hänsyn medför att verksamheten omöjliggörs. Verksamhetsutövaren svarar enligt 4-5 §§ miljöskyddslagen och 4 kap. 7 § vattenlagen, oavsett givna villkor, för att miljöförorening förebyggs, undanröjs och begränsas samt för att försämring av vattenkvaliteten förhindras, så även efter det att verksamheten avslutats i enlighet med vad som sägs i 52 § miljöskyddslagen och 4 kap. 7 § vattenlagen.

Miljöprövningsnämnden konstaterar att sökanden i det material som inkommit till nämnden rörande verksamheten påvisat tillräcklig kunskap, solvens och att denne är organiserad på ett trovärdigt sätt.

Med ovanstående motiveringar finner miljöprövningsnämnden grund för beviljande av fortsatt tillstånd för fortsatt fiskslakteriverksamhet i Flisö, Föglö.

Tillämpade lagrum

- Landskapslag om miljöskydd och miljötillstånd (30/2001): 1 §, 3-5 §§, 7 §, 9 §, 11 §, 21-26 §§, 28 § och 52 §.
- Landskapsförordning om miljöskydd och miljötillstånd (35/2001): Bilaga 1 punkt 11 a)

- Vattenlag för landskapet Åland (61/1996): 1 kap 1 § och 3 §, 2 kap. 2-3 §§, 4 kap. 1, 3-7 §§, 5 kap. 1 § 1 mom., 6 kap. 4-5 §§, 18 § punkt e) och j), 23 och 28-29 §§, 7 kap. 4 §, 6 § och 8 §, 8 kap 1 §.
- Landskapsförordning om miljöberättelser och miljökonsekvensbedömningar (10/2000) 5 §
- Landskapslag om renhållning (91/1998) 1§ 1 mom., 4b §, 8a-8f §§, 14 § 1-2 mom., 16a §, 28b §
- Landskapslag om Ålands miljöprövningsnämnd (65/1997)
- Landskapslag om tillämpning i landskapet Åland av riksförfattningar om kemikalier (32/1990)
- Ålands Landskapsstyrelses beslut om regler för eldning av avfall (35/2003) 2 §.
- Europaparlamentets och rådets förordning nr 1774/2002 om hälsobestämmelser för animaliska biprodukter som inte är avsedda att användas som livsmedel.
- Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 2037/2000 om ämnen som bryter ned ozonskiktet.

Avgift

För detta tillståndsbeslut uppbärs ingen avgift

Bilagor

1. Ärendehantering
2. Underlag för beslut
3. Fiskodlingarnas placering
4. Besvärсанvisning

Detta beslut har upprättats i två likalydande exemplar. Ett exemplar sänds till sökanden med mottagningsbevis och ett arkiveras vid Ålands miljöprövningsnämnd.

Lars Janlöv
Ordförande

Sofi Helenius
Föredragande

Ärendehantering

Ansökan har återförvisats från Ålands Förvaltningsdomstol och inkom till miljöprövningsnämnden den 14.05.2004.

Kungörelse av ansökan

Ansökan kungjordes under tiden 28.02.2005 – 21.03.2005 på Föglö kommunkanslis och Ålands landskapsregerings anslagstavlur. Kungörelsen fanns införd i Tidningen Åland. Alla kända sakägare delgavs kännedom om ansökan per brev. I kungörelsen och delgivningen framgick att vem som helst hade rätt att skriftligen yttra sig över ansökan inom ovannämnda tid.

Yttranden

Under kungörelsetiden har inte några yttranden inkommit till miljöprövningsnämnden.

Utlåtanden

Miljöprövningsnämnden har begärt och erhållit utlåtande från Ålands landskapsregering. Föglö kommun har avstått från att lämna utlåtande utan hänvisar till det utlåtande kommunen lämnat vid ärendets tidigare handläggning. Vid ärendets tidigare handläggning har utlåtande inhämtats från Husö biologiska station och Sjöfartsverket vilket även nyttjats i denna handläggning.

Kungörelse av beslut

Tillståndsbeslutet sänds till sökanden per post. Beslutet kungörs på Föglö kommuns samt Ålands landskapsregerings anslagstavlur och en kopia av beslutet finns under denna tid framlagd för allmänheten på kommunkansliet och på Ålands landskapsregerings registratorskansli. Beslutet finns även tillgängligt på Internet på Ålands miljöprövningsnämnds hemsida, www.mpn.aland.fi.

I kungörelsen framgår att sakägare kan anföra besvär över lagligheten av beslutet hos Ålands förvaltningsdomstol.

Underlag för beslut

Ansökan

Sökanden anhåller om att få tillstånd till att på den yttre odlingsplatsen i Föglöfjärden få odla ca. 270 ton regnbåge och att fodret skall få innehålla 3100 kg fosfor och 23000 kg kväve samt för att få odla ca. 40 ton regnbåge och att fodret skall få innehålla 460 kg fosfor och 3500 kg kväve på den inre odlingsplatsen i Flisörännan. Ansökan omfattar dessutom anhållan om fortsatt tillstånd för slakteriverksamhet.

Beskrivning av verksamheterna

Fisken odlas i nätkassar i havet. Kassarna vid den inre odlingsenheten är 10 till antalet och har en sammanlagd volym på 4000 kubikmeter. Vid den yttre odlingsenheten har sökanden 10 kassar med en volym på 19500 kubikmeter. Vinterförvaring har skett både vid den inre och den yttre odlingsplatsen. Sökanden uppger i sin ansökan att död fisk komposteras. Utfodringen sker med foderautomater vid den inre odlingen och för hand vid den yttre.

Slakt av fisken sker vid sökandens anläggning i Flisö by. Anläggningen ägs och drivs tillsammans med Rönnäs Fisk Ab. Havsvatten används som processvatten i anläggningen. Enligt ansökan åtgår det cirka 7 liter vatten per kilogram fisk. Detta är i jämförelse med bästa tillgängliga teknik mycket. Rensavfallet som uppkommer av verksamheten mals ner och syras för att sedan lagras i en tank innan det transporteras bort för att användas som pälsdjursfoder.

Tidigare verksamhet

Rönnäs Fisk Ab har bedrivit fiskodlingsverksamhet på den inre platsen sedan 1984. 1989 flyttades en större del av verksamheten 1,5 km ut till den plats som ovan benämns den yttre odlingsplatsen. På samma platser ligger även Rönnäs Fisk Ab:s odlingsenheter. Slakteriet erhöll byggnadslov 1994 och lokalen godkändes av hälsonämnden 2001.

Det foder som årligen används i sökandens verksamhet har enligt tidigare tillstånd från Västra Finlands Vattendomstol, beslut 03.09.1996 fått innehålla högst 3100 kg fosfor och 23000 kg kväve vid den yttre och 460 kg fosfor och 3500 kg kväve vid den inre odlingsenheten. Produktionen fick enligt tillståndet uppgå till ca. 270 ton vid den yttre odlingsenheten och ca. 40 ton vid den inre. Nätkassarnas volym begränsades till 27000 respektive 4000 kubikmeter.

Enligt tidigare tillstånd från Västra Finlands Vattendomstol, beslut 03.09.1996 skall avloppsvatten och avfall från slakteriet behandlas på ett av Ålands landskapsstyrelse godkänt sätt.